

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA DIN PETROȘANI
ȘCOALA DOCTORALĂ
DOMENIUL DE DOCTORAT: MINE, PETROL ȘI GAZE

TEZĂ DE DOCTORAT
VALORIFICAREA CADASTRULUI ISTORIC
ÎN REALIZAREA CADASTRULUI GENERAL

Coordonator științific

Prof. univ. dr. Nicolae DIMA

Student doctorand

ing. Ioan Boroica

Petroșani

2022

Structura capitolelor

Introducere

Capitolul I. Aspecte istorice și tehnice în evoluția cadastrului istoric din provinciile românești din componența Imperiului Habsburgic și Austro-Ungaria până în 1918.

Capitolul II. Evoluții în cadastru de la Marea Unire până în prezent

Capitolul III. Dezvoltarea cadastrului minier în corelație cu evoluția cadastrului istoric și cel actual

Capitolul IV. Contribuții metodologice la studiul cadastrului istoric și cadastrului minier la nivelul unei foste localități miniere

Capitolul V. Valorificarea cadastrului istoric în introducerea cadastrului general și a celui minier. Studiu de caz în zona de interes minier Baia Borșa

Concluzii

Bibliografie

Anexe

Cuvinte cheie: cadastru istoric, cadastru stabil, cadastru concretual, cadastru minier, instrucțiuni pentru cadastru, bază de date cadastrale

Motivația alegerii temei și obiectivele cercetării

În esență, cadastrul ca produs tehnic este un sistem informațional, bazat pe descrierea geometrică a parcelei și a unor atribute juridice și economice a acesteia, cu identificarea proprietarului și a proprietății. Este caracterizat prin istoricitate, cu diferite grade de instituționalizare. Este constituit dintr-un corpus de cunoștințe și practici cu caracter tehnic, economic și juridic cu un ridicat grad de standardizare cu anumite particularități în funcție de etapa istorică de dezvoltare cât și de regiunile istorice unde s-a aplicat. Prin sintagma cadastru istoric am avut în vedere cadastrul introdus pe baze științifice în provinciile românești din Imperiul Habsburgic după anul 1856, cunoscut sub numele de "cadastru stabil" sau parcelar. A avut rol fiscal, baza impozitare fiind parcela cu calitățile sale stabilite prin bonitare, chiar

dacă se schimbă proprietarul. Chiar de la introducerea sa au fost stabilite corelații cu cadastrarele tehnice, cel mai vechi dintre ele fiind cadastrul minier. Acest cadastru avea în acel moment o îndelungată tradiție, principii și metode deja stabilite. Dacă cadastrul stabil avea ca obiect parcela reprezentată în plan într-un sistem de proiecție, cadastrul minier avea sisteme specifice de evidență care includeau și o componentă tridimensională, respectiv înregistrarea lucrărilor miniere subterane.

Cercetarea privind posibilitățile de valorificare a cadastrului a avut la bază următoarele motive:

- Interes crescut pentru cadastru din partea societății și a specialiștilor în contextul introducerii cadastrului general sau sistematic;

- Existența unui important material cadastral provenit din cadastrul istoric sau stabil, concretual și minier insuficient valorificat practic și științific;

- Cadastrul istoric și în unele cazuri cel concretual este încă în uz în peste 40% din teritoriul României.

- Lipsa unor lucrări de specialitate referitoare la aspectele tehnice și normative ale introducerii cadastrului istoric, a celui concretual și a celui minier cât și a evoluțiilor ulterioare.

Prin titlul lucrării: ”Valorificarea cadastrului istoric în realizarea cadastrului general” am dorit să scot în evidență valoarea cadastrului istoric prin principiile și metodele pe care le-a pus în circulație .

Obiectivele specifice ale cercetării au fost derivate din obiectivul general, respectiv: cercetare istorică și tehnică pentru evidențierea caracteristicilor generale ale cadastrului istoric, concretual și minier din perspectivă diacronică și a posibilităților actuale de utilizare.

Primul obiectiv specific a avut în vedere realizarea unei platforme teoretice constând dintr-un corpus articulat de cunoștințe referitoare la introducerea și evoluțiile cadastrelor istoric, concretual și minier cât și la specificațiile tehnice ale materialului cadastral rezultat.

Al doilea obiectiv specific a urmărit propunerea unor contribuții metodologice pentru urmărirea modului de introducere și aplicare a cadastrelor într-un caz particular la nivelul unei localități și a corelațiilor dintre ele.

Cel de al treilea obiectiv specific s-a focalizat pe conceperea unor modalități de utilizare a materialului rezultat din cadastrului istoric și activitatea minieră cu utilizarea tehnologiilor GIS și CAD și aplicarea lor printr-un studiu de caz.

Structura tezei:

În vederea realizării obiectivelor cercetării teza a fost structurată în cinci capitole. Prin cercetarea cu metode istoriografice a unei bibliografii de specialitate în majoritate în alte limbi și a unor fonduri arhivistice în primele trei capitole au fost realizate conținuturi structurate referitoare la aspectele normative și tehnice ale introducerii cadastrului stabil și a celui concretual după 1821 cu evoluțiile ulterioare cât și mod similar pentru cadastrul minier. Următoarele două capitole cu caracter aplicativ constituie un aport metodologic pentru valorificarea cadastrului istoric și minier în cazul unor foste localități miniere.

Capitolul I este intitulat "Aspecte istorice și tehnice în evoluția cadastrului istoric din provinciile românești din componența Imperiului Habsburgic și Austro-Ungaria până în 1918". Este analizat parcursul temporal al lucrărilor de introducere a cadastrului stabil din provinciile istorice românești din componența Imperiului Habsburgic și evoluțiile ulterioare până în 1918. Poate fi periodizată astfel:

-1806-1818, o perioadă de testare și stabilire a metodologiei de introducere a cadastrului stabil ("stabil": baza de impozitare este parcela chiar dacă proprietarul se schimbă);

-1818-1850, o perioadă de introducere a în partea vestică a Imperiului și Bucovina. A fost stabilită baza geodezică provenită din Ridicările Topografice Militare și lucrări de îndesire prin triangulație grafică cadastrală precum și baza legală prin patente imperiale și instrucțiuni de aplicare. Principiile, metodele, tehnicile, etapele și materialul cartografic cadastral și scriptic realizat sunt standardizate de instrucțiuni emise atât pentru lucrările geodezice cât și cadastrale. Acestea cuprind o parte administrativă și una tehnică;

-1850-1867, perioada de introducere a cadastrului provizoriu (concretual: adică determinarea suprafețelor parcelelor în ansamblu în tarlale *-in concreto-* pe mase de cultură) și parțial a celui stabil în partea transleitană a imperiului;

-1867-1918, o perioadă în care sunt înregistrate două direcții distincte în cadastru: în Bucovina cadastrul este reambulată, a stat la baza elaborării Legii austriece a cadastrului din 23 martie 1883 iar Transilvania este reglementată prin instrucțiuni (1869, 1904, 1910) și legi cu privire la impozitul funciar, cartea funciară și raporturi urbariale.

Capitolul al II-lea este denumit "Evoluții în cadastru de la Marea Unire până în prezent". Sunt urmărite aspectele tehnice și normative din perioada interbelică, perioada postbelică și cadastrul simplificat din perioada comunistă precum și aspectele importante din cadastrul din perioada postdecembristă. În perioada 1918-1948 este preluată legislația și materialul cadastral din cadastrele existente. Au loc restructurări în instituțiile cadastrului.

Prin Legea 93 din 13 aprilie 1933 se menține în vigoare vechiul cadastru până la reambulare iar legislația ulterioară nu aduce modificări substanțiale. Principalele activități în cadastru, în afară de lucrările curente, au fost aplicarea legilor de reformă agrară, reambulări. Între 1949-1989 lucrările cu caracter cadastral au ca scop concentrarea proprietății în mâna statului, din 1974 nu sunt posibile înstrăinări între vii. După 1989 este reluată aplicarea vechilor cadastre în paralel cu efortul de introducere a cadastrului general sau sistematic. Este creat un nou sistem normativ reprezentat din Legea 7/1996 și ordine ale directorului Agenției Naționale de Cadastru Publicitate Imobiliară.

Capitolul al III-lea se numește ”Dezvoltarea cadastrului minier în corelație cu evoluția cadastrului istoric și cel actual”. Este urmărită evoluția cadastrul minier, ca formă de evidență în cadrul activităților miniere guvernate de normele stabilite prin dreptul minier pe intervale de timp distincte. Cadastrul minier este cel mai vechi cadastru tehnic cu principii, metode, tehnici stabilite deja la începutul secolului al XIX-lea. Baza legislativă a constat în patente, rescripte, constituții, regulamente, reprezentând elemente constitutive ale dreptului minier. Legea generală minieră austriacă din 1854 unifică drepturile miniere provinciale, menține însă regulamentele miniere locale Legea minieră românească din 1924, cu modificări ulterioare. menține parțial principiile stabilite pentru cadastrul extractiv ale legii miniere austriece. Sunt analizate componentele cadastrului minier în interrelație cu cadastrul istoric și general. Prezentarea include cartea minieră, din perspectiva dezvoltării prevederilor sale, geometria perimetrelor miniere și a conceptul de unitate cadastrală minieră. Sunt examinate din perspectivă diacronică metodele și tehnicile utilizate în cadastrul minier, lucrările topocadastrale în cadrul proiectului minier precum și documentația rezultată. În cadastrul minier drepturile suprafeței sunt separate de drepturile pentru subteran acordate prin concesiune, fiind gestionate în sistem bipartit: autorități miniere și judiciare prin intermediul cărții miniere. După 1989 legislația minieră (1998 și 2003) renunță la sistemul bipartit și introduce prin regulament prevederi speciale pentru cadastrul minier

Capitolul al IV-lea este intitulat: ”Contribuții metodologice la studiul cadastrului istoric și cadastrului minier la nivelul unei foste localități miniere”. Prezintă modul de aplicare a normativelor specifice în materie de cadastru, atât pentru cadastrul stabil cât și pentru cadastrul minier, metodologie valabilă pentru orice localitate cu trecut minier din Maramureș și Transilvania. În cazul Maramureșului, cadastrul concretual a fost introdus în paralel cu cadastrul stabil între 1852 și 1864, fiind menținut în uz până azi, legătura dintre ele se face prin registre de corespondență. Introducerea cadastrului stabil (1856-1864) a respectat metodologia consacrată prin instrucțiuni rezultând un important material cartografic cadastral

și registre. Principalele activități de cadastru în perioada interbelică au fost lucrările de reformă agrară și lucrări curente, în mod similar și după 1989. Lucrări de cadastru minier încep să fie documentate în general din 1850. Au constat în acordarea de permise de explorare și concesiuni de exploatare. În timpul regimului comunist patrimoniul minier a sporit spectaculos datorită unui impresionant program de investiții și prin naționalizări, exproprieri, transferuri, etc. După închiderile miniere din 2007 au loc înregistrări prin lucrări de cadastru sporadic

Capitolul V este denumit ”Valorificarea cadastrului istoric în introducerea cadastrului general și a celui minier. Studiu de caz în zona de interes minier Baia Borșa”. Au fost detaliate tehnologiile ce pot fi utilizate în fluxul prelucrării în mediu digital a materialului rezultat din cadastrul istoric din orașul Borșa. Au fost descrise câteva din posibilitățile de utilizare a cadastrului istoric în realizarea planului cadastral de bază în proiectul introducerii cadastrului sistematic. A fost examinat materialul cartografic al localității Borșa, cu propuneri de criterii pentru stabilirea gradului de utilizare. Sunt analizate posibilitățile de utilizare în reconstituirea limitelor de hotar, delimitări ale sectoarelor cadastrale, reconstituiri de limite de parcele în situații incerte sau litigioase. Sunt făcute unele considerații cu privire la eficientizarea lucrărilor de introducere a cadastrului sistematic prin utilizarea materialului cadastral istoric. Sunt descrise posibilitățile de utilizare a tehnologiei GIS în realizarea unei baze de date cu predominanță cadastrală pentru zona minieră Baia Borșa. Sunt precizate sursele posibile de date analogice și atribut și sursele posibile de date vectoriale. Între aceste surse de date vectoriale se află planurile de situație realizate prin măsurători proprii. Acestea au fost confruntate cu planuri din documentații miniere de construcții sau amenajarea suprafeței pentru stabilirea destinației construcțiilor. Este prezentată structura și crearea bazei de date cadastrale în ArcGIS Pro, posibilitățile de valorificarea bazei de date pentru zona de interes minier Baia Borșa. Baza de date are scopul de a furnizarea informații și a realiza analize. Informațiile și analizele pot contribui la optimizarea lucrărilor de introducere a cadastrului sistematic în zona studiată pentru a crește atractivitatea zonei pentru posibilele investiții în domeniul minier. Oferă facilități pentru înregistrarea drepturilor de proprietate în sistemul integrat de cadastru și carte funciara, de asemenea informații și analize pentru continuarea lucrărilor de cadastru minier. Este propusă o modelare în mediu GIS pentru a realiza o clasificare a terenurilor din orașul Borșa în funcție de favorabilitatea și preabilitatea pentru construire.

Concluziile formulează sintetic principalele idei derivate din ipotezele de cercetare dezvoltate pe parcursul prezentului studiu și principalele contribuții personale.

Contribuții proprii rezultate din elaborarea lucrării:

Lucrarea se bazează pe cercetări proprii, atât pentru realizarea și structurarea eșafodajului teoretic necesar pentru partea aplicativă cât și pentru elaborarea studiului de caz. Aceasta a presupus selectarea și utilizarea acelor părți din cadastrul istoric care pot contribui la eficientizarea lucrărilor de introducere a cadastrului general precum și descrierea metodelor și tehnologiilor informatice propuse în acest scop.

Contribuții la realizarea unui corpus de cunoștințe privind cadastrul istoric și minier:

- Descrierea caracteristicilor tehnice ale cadastrului stabil și a celui concretual.
- Descrierea evoluției celor două cadastre precum și legătura dintre ele în zona de aplicare a Decretului - lege nr.115/1938,
- Descrierea caracteristicilor tehnice a cadastrului minier pentru aceeași zonă din perspectivă diacronică;

Contribuții privind valorificarea cadastrului istoric și a celui minier în introducerea cadastrului general într-o zonă fostă minieră, cu potențial de reluare a activităților miniere:

- Realizarea unui grid pentru georeferențierea foilor de secțiune din cadastrul istoric;
- Realizarea hărții cadastrale digitale a localității Borșa provenită din prelucrarea digitală a materialului cartografic cadastral provenit din cadastrul stabil poate avea mai multe utilizări: stabilirea limitelor de hotar, proiectarea sectoarelor cadastrale pe principii toponimice și în expertiza topocadastrală. Poate contribui de asemenea și în eficientizarea lucrărilor de introducere a cadastrului general.
- Propunerea de delimitarea localităților și a sectoarelor cadastrale în funcție de delimitările pe bază toponimică din cadastrul istoric
- Utilizarea georeferențierii foilor de secțiune în cazul expertizelor topocadastrale pentru reconstituirea unor limite de parcele în situații incerte și litigioase.
- Realizarea unei baze de date cu predominanță cadastrală pentru zona de interes minier Baia Borșa constituie un instrument util în managementul lucrărilor cadastrale. Baza de date realizată în ArcGisPro poate facilita lucrările de introducere a cadastrului general și a celui minier și oferă instrumente de analiză și modelare.
- Realizarea unei modelări în mediu GIS pentru a realiza o clasificare a terenurilor din orașul Borșa în funcție de favorabilitatea și pretabilitatea pentru construire